

מאוצרות הפרשה

ליצחק ללכת לפניו. מן הסתם בשעה זו התחולל מאבק איתנים בלבו של ישמעאל. הרי מילדות, ולאורך כל השנים, היתה בינו לבין יעקב מלחמת עולם, מי יהיה היורש והממשיך של אברהם אבינו. בסופו של דבר הקב"ה הכריע כדברי שרה: "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" (כ"א). והנה אברהם אבינו נפטר. בהיותו אישיות נערצת ומפורסמת בכל קצות תבל, עיני כל העולם נשואות למקום ההלויה, לדעת מי הממשיך של אברהם. הרי בזמן הקבורה עושים את ההכתרה, וכל העתונאים מכל העולם מצפים במתח לשמוע מי היורש. ואז פונה ישמעאל ליצחק ואומר: "תלך אתה הראשון לפני, וכך ידעו כולם שאתה הממשיך!". הוא ויתר על הכבוד שלו [והרי מולנו יודעים מהו כבוד אצל ערבי...]. והכיר בכך שיצחק הוא ממשיכו של אברהם ולא הוא. מה הוא הרויח מהויתור? "מכאן שישמעאל עשה תשובה!". עובדה זו, שישמעאל עשה תשובה נהיתה חלק מהתורה לנצח נצחים! כלום יכול להיות כבוד גדול יותר מזה?! נמצא שדוקא כשהיה נראה שהקריב את כל הכבוד שלו – בסוף התברר כי לא רק שלא הפסיד, אלא זכה לכבוד הנצחי הגדול ביותר שיכול להיות. (רבי אליהו דיסקין שליט"א, נאה דורש)

רבקה נהנתה מעשיית חסד!

סח הגאון רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א: ניגש אלי אברך ושאל אותי: אני כל שבוע מספר לילדים בשלחן שבת את פרשת השבוע ואת המסר העולה ממנה. התורה כולה מלמדת. ועל כך שמה תורה, מלשון הוראה שהיא מורה ומלמדת. אבל כשאני מגיע לפרשת חיי שרה ואני מספר על רבקה שדאגה לאליעזר ולגמלים, זה לא מצטייר כל כך טוב... מגיע אדם, עשיר קבורח עם הרבה עבדים וגמלים והוא נטפל לילדה קטנה בת שלש ואומר לה, השקיני נא מעט מים מכדך. והיא ממהרת להוריד כדה ולהשקותו. הוא רק מסיים ואז מבלי שתתבקש היא ממהרת לשאוב לכל הגמלים, ותמהר... ותער כדה אל השקת... ותריך עוד... ותשאב לכל גמליו. והאיש עומד לו בצד – ומחריש... מה קרה? זה נראה כאילו מנצלים אותה, ככה לחנך את הבת שלי? התורה רוצה שינצלו אותי? מה הפשט בזה?

אוי אמרתי לו... אתה לא מבין... ודאי שלא לכך נתכוונה התורה. הרי גם יש הלכה של עזוב תעזוב עמו, אם זה לא עמו, אז אין מצוה לעזור. אבל בא ניקח דוגמא: יש אנשים שאוהבים לנסוע לחו"ל. אני צריך להעביר מכתב דחוף לחו"ל, ואני רוצה להעבירו בידיים של מישהו שנוסע. אם אני יבוא למישהו ושאל אותו, אתה מוכן לנסוע בשבילי לחו"ל, תהיה שבוע שלם במלון ואח"כ לחזור? אני נהנה, שבוע שלם במלון, ונסעתי לחו"ל, על הדרך גם מסרתי מכתב, מה מפריע לי, מה יכול להיות יותר טוב?... רבקה נהנתה מעשיית חסד, ומה אכפת לה שעל הדרך גם אליעזר נהנה משאיבת המים לו ולגמליו.

אומר מרן החפץ חיים: כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד! אהבת חסד, אהבת חסד!!! רבקה אהבה לעשות חסד! מה איכפת לה שאליעזר נהנה??? היא נהנתה פי שבעים! היא עסוקה עם חסד, ממהרת רצה, שמחה, מאושרת. אם אני נהנית מזה אז למה לא?... ועל זה אומר אליעזר אותה הוכחת לעבדך ליצחק, כי היא ורק היא ראויה לבא לבית של אברהם אבינו. לא הרי עשיית החסד כאהבת חסד.

ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה (כג, ב)

נכתב כ"ף זעירא לרמוז שלא זכה אלא מעט, והטעם עיין במפרשים. וראיתי בשם הגאון ר' הירש אבד"ק לובלין חתן הגאון ר' העשיל, וכן להגאון בעל מעשה רוקח, דאיתא בפרקי דר' אליעזר ובזוהר הקדוש דהעקידה היתה ביום הכיפורים, וכן איתא בפיוט ליום הכיפורים. ומהר המוריה לביתו של אברהם אבינו היה מהלך ג' ימים, וכמו שכתוב (לעיל כ"ג) 'ביום השלישי וישא' וגו', ואם כן מיתת שרה היתה בערב סוכות ונקברה באותו יום, ולא היה הבכי והאבלות רק יום אחד, דיום טוב מבטל האבלות, לכן נכתב ולבנתה כ"ף זעירא שלא היה הרבה פנאי לבכות. ואתי שפיר גם כן מה שכולל יחד ההפסד והבכי, הלא הדין ג' ימים לבכי ואחר כך להספד (מו"ק כ"ז:) ולפי הנ"ל יתיישב, כי לא היה אפשרי לעשות כאן כסדר. (שפתותיהם דובבות)

לעת ערב בצאת השואבות (כד, יד) "לעת ערב בצאת השואבות" – בשעה שאדם הולך לישא אישה ושומע קול כלבים מנבחים... (ב"ר חיי שרה נ"ט). מפני מה בא אליעזר לבאר המים ולא נכנס לעיר, לדור באכסניה חשובה, כדרך העשירים, שם היה מתעניין אודות בתואל ובתו? יש לומר כי באכסניה נכבדה לא יאמרו לו האמת, כי אין זה לפי כבודם לספר על אדם דופי ולדבר בדברים נחותים. אבל בבאר המים שם מתכנסים אנשים פחותי ערך, רועי צאן ושואבי המים שם מתכנסים אנשים פחותי ערך, רועי צאן ושואבי המים יספרו גם דברים שאינם הגונים ויבוא לידי אמיתותן של דברים. וזו כוונת המדרש – בשעה שאדם הולך לישא אשה לא יברר אצל אנשים נכבדים, אלא ילך לברר אצל פחותי ערך – המכונים 'כלבים מנבחים' ושם ישמע את האמת! (תורתן של בני)

והנה רבקה יוצאת... וכדה על שכמה (כד, טו)

יש לדקדק מדוע התורה מציינת עובדה זו שכדה היה על שכמה? וביאר רבינו יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן": בא הכתוב להודיענו את נדיבות הלב שהיה לרבקה, כי שאר הנערות היו מצניעות כדיהם, שמא יפגעו בדרכם בני אדם העוברים ושבים וירצו לשתות ולא יספיק להם הכד ויצטרכו לשאוב פעמים רבות, אבל רבקה היתה נדיבת לב "וכדה על שכמה", מזומנת לחסד! ולכן כשראה אליעזר בה מידה טובה זו – "וירץ העבד לקראתה".

ויצא העבד כלי כסף וכלי זהב ויתן לרבקה (כד, נג)

כשאליעזר הלך ויצא מאברהם, לא ידע מי תהיה האשה של יצחק, ובוודאי לא ידע אילו מידות של בגדים להביא, וא"כ איך לקח בגדים. אומר האדמו"ר מהרי"ד מבעלזא, אליעזר הביא בגדים לדוגמא, להראות להם אלו בגדים צנועים לובשים בבית אברהם. (מדשך ביתך)

ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו (כה, ט)

פרש רש"י: "יצחק וישמעאל – מכאן שעשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו, והיא שיבה טובה שנאמר באברהם". מרגלא בפומיה דמרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, שמויתור לא מפיסידים. אחת הדוגמאות לכך טמונה כאן, בדברי רש"י. מנין יודעים אנו שישמעאל עשה תשובה? אומר רש"י: ממה שהוא נתן

לראות רק את מה שצריך...

וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לְפָנֹת עָרְב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה גַמְלִים בָּאִים (כ"ד, ט"ו)

לכאורה יש להבין: מדוע מאריכה התורה לספר שיצחק הבחין מרחוק בגמלים הבאים? וכי לא די היה אילו היתה מתארת מיד את המפגש בינו ובין רבקה, לאחר שהבחינה בו היא? את התשובה, נבין על פי המעשה הבא: מנהגו של הצדיק רבי מרדכי בנעט צוק"ל היה, ללמוד בכל ליל שבת במשך הלילה כולו. לפיכך, בכל ערב שבת – היה השמש מדליק בחדרו שני נרות ארוכים, שיספיקו לכל הלילה כולו, עד שיאיר היום. אך הנה, באחת השבתות, כאשר נכנס רבי מרדכי אל חדרו לאחר סעודת ליל השבת בכדי ללמוד כמנהגו, הוא יצא מיד ותהה בפליאה: "מדוע השמש לא הדליק השבוע את הנרות?". הרבנית נבהלה, ומיהרה להכנס עם בעלה אל החדר, תוך שהיא מצביעה אל עבר הנרות הדולקים ואומרת: "מדוע תאמר כך? הנה הנרות דולקים כמדי שבת בשבתו, והחדר מואר!". אולם רבי מרדכי בשלו: "לא! החדר חשוך! הנרות אינם דולקים!". הרבנית כבר החלה לחשוש, שמא חלילה איבד הצדיק את צלילות דעתו... אולם רבי מרדכי ביקש לקרוא לשמש בדחיפות, ומשהגיע – שאלו בחומרה: "אמור לי את האמת! האם עברת על איסור כלשהו בהדלקת הנרות?". לשמע השאלה – פרץ השמש בבכי, והודה על האמת, כי השבוע איחר להדליק את הנרות, כאשר הוא מדליק אותם למעשה רק בשעת בין השמשות...

כעת, כבר הכל היה מובן... מאחר והאור שפשט בחדר היה אור של איסור, רבי מרדכי לא היה מסוגל ליהנות ממנו, ומשמים שמרו עליו כך שאפילו לא יראה אותו! לכן, הוא באמת ראה כאילו שהחדר חשוך, זאת על אף שבפועל דלקו בו נרות האיסור! מעשה נוסף כעין זה, התרחש עם רבי מרדכי בהזדמנות אחרת. מנהגו היה, לשתות מדי יום כוס חלב לצורך בריאותו. מדי יום היתה הרבנית מניחה כוס מלאה בחלב על שולחנו, ולאחר מספר שעות – מגיעה בכדי ליטול את הכוס הריקה.

אך הנה, באחד הימים, כאשר הגיעה הרבנית ליטול את הכוס הריקה כמנהגה – מצאה את הכוס והנה היא מלאה בחלב, בדיוק כפי שהניחה אותה, אפילו טיפה לא נחסרה... "מדוע לא שתית את החלב?" ביררה הרבנית, ורבי מרדכי השיב בפליאה: "כוס חלב? אינני רואה כל כוס של חלב!". הרבנית כבר הבינה כי בודאי דברים בגו, ואין זאת אלא שישנה שאלה כלשהי אודות כשרותו של החלב... לפיכך, מיהרה להזעיק את החלבן, אשר הודה כי אכן, הפעם לא עמד על גבי הנכרי בשעת החליבה, כך שהחלב נחשב ל'חלב עכו"ם' – ואסור בשתייה... הרי לנו, כי הצדיקים – אינם רואים את מה שהם אינם צריכים לראות, או את מה שלא טוב שיראו... אם הם רואים משהו – הרי שיש בכך כדי ללמד שהדבר טוב ונחוץ להם לעבודת השם יתברך!

ומכאן תשובה לשאלתנו, כפי שהיה אומר הגר"ש שבדרון זצ"ל: שכן אמנם, התורה לא היתה צריכה לספר לנו על מה שיצחק ראה... אולם היא סיפרה זאת, בכדי שנדע את מה הוא לא ראה! כלומר: בכדי ללמדנו, שיצחק ראה רק גמלים, ולא את מי שרכב על הגמלים הללו, הלא הן הנשים! למרות שרבקה רכבה על אותם גמלים שראה יצחק – הוא ראה רק את הגמל, ואותה לא! לעומת זאת, כאשר מדובר בעשיו, שם מוצאים אנו את ההיפך הגמור (להלן ל"ג, ה'): "וַיֵּשֶׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אָשֶׁר חָנָן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדְךָ". שכן עשיו, כאשר בא לקראתו מחנה שלם, הכולל אנשים נשים וטף – ראה בראש ובראשונה את הנשים שביניהם, בהיותו שטוף בתאוותיו... אולם יעקב, בתשובתו, מעמיד את עשיו על הסדר הנכון ואומר לו: "הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך..." הוא אינו מתייחס אלא לילדים, בעוד מהנשים בהן נתן עשיו את עיניו – הוא מתעלם... (מתוך "ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

התחייב 10,000 נה אם יקבלו 10 מנדטים וקיבלו 11

שאלה: התחייב לפני הבחירות שאם המפלגה תגיע ל-10 מנדטים הוא יתרום 10 אלף ש"ח, לבית המדרש רועה ישראל להשתתפות בהחזקת לומדי התורה. וברוך ה' ההפתעה כל כך גדולה ואותה מפלגה קטפה 11 מנדטים, וכעת השאלה האם הוא צריך לתרום 10 אלף כמו שהוא התחייב, או שמא הוא יכול לטעון שההתחייבות היתה על 10 מנדטים בלבד, כעת שקיבלה כ-11 מנדטים על כזה מקרה לא התחייבת. **תשובה:** ניתן להביא ראיה מענינת ודומה לשאלה זו, במשנה בבא בתרא פרק תשיעי ובגמרא בדף ק"מ: האומר אם תלד אשתי זכר יטול מנה, ילדה זכר יטול מנה, אם נקבה מאתיים, ילדה נקבה נוטלת מאתיים. דנה המשנה מה יהיה הדין אם ילדה תאומים זכר ונקבה, אומר הרשב"ם יש אומרים שבכזה מקרה הוא יתן 300 מאה עבור הבן ו-200 עבור הבת. אבל יש אומרים שאם נולדו תאומים הרי זה לא יטול כלום, כי הוא יכול לומר שהוא התחייב רק עם יולד בן או בת ולא גם וגם.. ולכן הוא פטור. וכן בגמרא בדף קמ"א: המבשרני כמה נפטר רחמה של אשתי, אם זכר יטול מנה, ילדה זכר נוטל מנה, אם נקבה מנה, ילדה נקבה נוטל מנה, ילדה זכר ונקבה אין לו אלא מנה, והוא שהתנה כך שאף אם יודיעו שנולדו תאומים המבשר על כך יטול מנה. מוכח שאם לא התנה במפורשות שגם אם יבשרוהו שנולדו תאומים יתן לא נותן. ולכן נראה שיש לדייק בלשון הנודב אם אותו תורם התחייב שאם לפחות יגיעו לעשרה מנדטים הוא יתרום אזי ודאי שהוא חייב גם כעת, אבל אם הוא התחייב רק על מקרה של עשרה מנדטים הוא יכול להתחמק ולומר שעל כזאת תוצאה הוא לא התחייב.. כמוכן, שכיוון שמדובר בתרומה למקום תורה ישתדל כן לקיים תנאו כמבואר בהלכות צדקה. (שו"ת ה' רועי) והגאון רבי עמרם פריד שליט"א השיב: שצריך לתרום, ולגבי אסמכתא חייבים בצדקה.

חינה שבועית

הו יכול לזכור אה
 אה הטלוח עש פה?
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

תשובה לחידה: האות הבאה היא "ת". האותיות הם סדר המספרים. תשובה לחידה פר"ש: על המלים: יקח נא מעט מים" אומר רש"י: "על ידי שליח, והקב"ה שילם לבניו על ידי שליח שנאמר 'וירם משה את ידו ויך את הסלע' (במדבר כ"א)". שם הוזהב: דוד פרידמן ז"ל

מזל טוב

מרכז העיון: משפחת וינשטיין להולדת הבן **מרכז העיון:** משפחת ברק – צוויק לנשואי הבן הנכד **מרכז העיון:** משפחת הרבסט – שלזינגר – פרידלנד לנשואי הבת הנכדה הנינה

פטרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

